EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2019 07 24
COM(2019) 353 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ TARYBAI IR TARYBAI

Devynioliktoji pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaita

I. ĮŽANGA

Tai – devynioliktoji tolesnės pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaita. Joje apžvelgiami pokyčiai, susiję su dviem pagrindiniais ramsčiais: kova su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu bei jų rėmimo priemonėmis ir mūsų apsaugos nuo šių grėsmių ir atsparumo joms didinimu.

Europiečiai pagrįstai tikisi, kad Sąjunga užtikrins jų saugumą. J.-C. Junckerio vadovaujama Komisija saugumui pirmenybę teikia nuo pat pirmos dienos. Europos Vadovų Tarybos 2019–2024 m. naujos strateginės darbotvarkės tikslas „apsaugoti piliečius ir laisves“ yra svarbiausias iš keturių pagrindinių Sąjungos prioritetų[1]. Europos Vadovų Taryba taip pat paskelbė, kad remsis Sąjungos pastangomis kovoti su terorizmu ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu ir jas stiprins, be kita ko, gerindama bendradarbiavimą ir dalijimąsi informacija bei toliau kurdama bendras priemones.

Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai glaudžiai bendradarbiaujant ES labai stengėsi kartu kurti tikrą veiksmingą saugumo sąjungą ir ėmėsi kelių prioritetinių teisėkūros iniciatyvų kartu įgyvendindama įvairias su teisėkūros veikla nesusijusias priemones, kad padėtų valstybėms narėms ir padidintų visų piliečių saugumą[2]. Siekdama atimti galimybę teroristams ir nusikaltėliams veikti ir vykdyti išpuolius, Sąjunga ėmėsi ryžtingų veiksmų, kuriais uždraudė įsigyti ir naudoti tam tikrus šaunamuosius ginklus ir sprogmenis bei apribojo galimybes gauti finansavimą. ES taip pat patobulino dalijimąsi informacija tarp valstybių narių ir pašalino informacijos spragas ir nežinomybę, kartu kovodama su radikalizacija, apsaugodama europiečius internete, kovodama su kibernetinėmis grėsmėmis ir grėsmėmis, kylančiomis pasinaudojant kibernetine erdve, ir stiprindama Sąjungos išorės sienų valdymą bei tarptautinį bendradarbiavimą saugumo srityje.

Dar kelias prioritetines saugumo sąjungos iniciatyvas teisėkūros institucijos vis dar turi patvirtinti. 2019 m. liepos 2 d. prasidėjus devintajai Europos Parlamento kadencijai šioje ataskaitoje:

- nustatomi atvejai, kada teisėkūros institucijos turi imtis veiksmų, kad įveiktų kilusias tiesiogines grėsmes. Ypač skubu imtis veiksmų siekiant **kovoti su terorizmo propaganda ir radikalizacija internete**;
- išvardijamos dar nepatvirtintos prioritetinės saugumo sąjungos iniciatyvos, pagal kurias teisėkūros institucijos turi imtis tolesnių veiksmų, kad padidintų **kibernetinį saugumą**, sudarytų daugiau galimybių naudotis **elektroniniais įrodymais** ir užbaigtų darbą kuriant patikimesnes ir pažangesnes saugumo, sienų ir migracijos valdymo informacines sistemas;
- pateikiama naujausia informacija apie bendrą skubų darbą, pradėtą 2019 m. kovo mėn. siekiant įvertinti ir didinti **5G tinklų saugumą** vadovaujantis nacionaliniais rizikos vertinimais, kuriuos valstybės narės pateikė iki 2019 m. liepos 15 d.;
- pristatomas su **kova su pinigų plovimu** susijęs keturių ataskaitų rinkinys, kurį Komisija priėmė 2019 m. liepos 24 d. ir kuriame nagrinėjama dabartinė rizika ir pažeidžiamumo aspektai pinigų plovimo srityje bei vertinama, kaip privačiajame ir viešajame sektoriuose taikoma atitinkama ES reglamentavimo sistema;
- pateikiama naujausia informacija apie pažangą, padarytą po 2019 m. kovo mėn.[3] įgyvendinant su saugumo sąjunga susijusias teisėkūros priemones, kai vienas iš pagrindinių prioritetų valstybėms narėms sparčiai ir išsamiai jas įgyvendinant yra informacinių sistemų sąveikumas;
- įvertinamas vykdomas darbas siekiant kovoti su dezinformacija ir apsaugoti rinkimus nuo

[1] https://www.consilium.europa.eu/media/39914/a-new-strategic-agenda-2019-2024.pdf

[2] Apžvalgą žr. informacijos suvestinėje „Saugumo sąjunga. Apsaugą teikianti Europa“ (https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/euco-sibiu-security-union_1.pdf) ir Aštuonioliktąją pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitą (COM(2019) 145 *final*, 2019 3 20).

[3] Žr. Aštuonioliktąją pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitą (COM(2019) 145 *final*, 2019 3 20).

grėsmių, kylančių pasinaudojant kibernetine erdve, pastangos siekiant geriau pasirengti grėsmėms saugumui ir nuo jų apsisaugoti bei bendradarbiavimas saugumo klausimais su tarptautiniais partneriais.

II. TEISĖKŪROS PRIORITETŲ ĮGYVENDINIMAS

1. Radikalėjimo prevencija internete ir bendruomenėse

Radikalėjimo prevencija yra svarbiausias ES reagavimo į terorizmą aspektas ir internete, ir mūsų bendruomenėse.

Siaubingas išpuolis, įvykdytas 2019 m. kovo 15 d. Kraistčerče (Naujoji Zelandija), buvo baisus priminimas, kaip internetu gali būti naudojamasi terorizmo tikslais, nesvarbu, ar dėl džihadizmo, dėl kraštutinių dešiniųjų ekstremizmo arba dėl kitos ekstremistinės ideologijos. Turint omenyje greitį ir mastą, kuriuo gyvai transliuojamo išpuolio Kraistčerče filmas buvo išplatintas interneto platformose, akivaizdu, jog itin svarbu, kad interneto platformos įdiegtų tinkamas priemones, kurios neleistų tokiam turiniui sparčiai plisti.

Reaguodami į tai, 2019 m. gegužės 15 d. kai kurių valstybių narių ir trečiųjų šalių valstybių ar vyriausybių vadovai, Pirmininkas J.-C. Junckeris ir interneto platformos parėmė **Kraistčerčo raginimą imtis veiksmų**[4], kuriame išdėstomi bendri veiksmai siekiant internete pašalinti terorizmo ir smurtinio ekstremizmo turinį. Įsipareigojimus šioje srityje taip pat prisiėmė G 7[5] ir G 20[6].

Komisija jau pradėjo spręsti problemą, susijusią su aiškiu teroristinio turinio internete pavojumi, pateikusi **pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto**, kurį Pirmininkas J.-C. Junckeris pristatė savo 2018 m. pranešime apie Sąjungos padėtį ir kuriame siūloma aiški suderinta teisinė sistema siekiant užkirsti kelią netinkamam prieglobos paslaugų teikėjų paslaugų panaudojimui skleidžiant teroristinį turinį internete[7]. Įgyvendinus siūlomas priemones interneto platformos, gavusios bet kurios valstybės narės kompetentingų institucijų nurodymą pašalinti turinį, privalėtų pašalinti teroristinį turinį per valandą. Be to, jeigu platforma piktnaudžiaujama siekiant platinti teroristinį turinį, ji privalėtų savo iniciatyva imtis priemonių, kad rastų tokį turinį ir užkirstų kelią jo pakartotiniam paskelbimui, laikydamasi aiškių taisyklių ir apsaugos priemonių. Valstybių narių institucijos turėtų užtikrinti specialius teisėsaugos pajėgumus ir išteklius, kad teroristinis turinys būtų veiksmingai nustatomas ir būtų išduodami nurodymai jį pašalinti.

Taip bus galima sukurti sparčią ir veiksmingą Sąjungos sistemą ir įdiegti patikimas apsaugos priemones, įskaitant veiksmingus skundų nagrinėjimo mechanizmus, bei numatyti teismines teisių gynimo priemones. Pasiūlytos priemonės padės užtikrinti sklandų bendrosios skaitmeninės rinkos veikimą kartu didinant saugumą ir pasitikėjimą internete bei stiprinant žodžio ir informacijos laisvės apsaugos priemones.

Teisingumo ir vidaus reikalų ministrai pasiekė bendrą požiūrį dėl šio pasiūlymo 2018 m. gruodžio mėn. Tarybos posėdyje. Europos Parlamentas priėmė poziciją per pirmąjį svarstymą 2019 m. balandžio mėn. **Komisija ragina abi teisėkūros institucijas kuo greičiau pradėti tarpinstitucines**

---

4 https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2019/05/15/the-christchurch-call-to-action-to-eliminate-terrorist-and-violent-extremist-content-online.en. Prancūzijos prezidentas Emmanuelis Macronas ir Naujosios Zelandijos ministrė pirmininkė Jacinda Ardern pakvietė vadovus ir interneto platformas į Paryžių 2019 m. gegužės 15 d. pradėti šią iniciatyvą.

5 https://www.elysee.fr/en/g7/2019/04/06/g7-interior-ministers-meeting-what-are-the-outcomes

6 2019 m. birželio 28–29 d. Osakoje G 20 susitikime vadovai dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą imtis veiksmų, kad apsaugotų žmones nuo terorizmo ir smurtinio ekstremizmo, dėl kurio vykdoma teroristinė veikla naudojant internetą (https://g20.org/pdf/documents/en/FINAL_G20_Statement_on_Preventing_Terrorist_and_VECT.pdf).

7 COM(2018) 640 *final*, 2018 9 12.

derybas dėl šios prioritetinės iniciatyvos šalinti teroristinį turinį internete, kad būtų galima sparčiai susitarti dėl ES reglamentavimo sistemos bei aiškių taisyklių ir apsaugos priemonių.

Komisija taip pat toliau bendradarbiauja su interneto platformomis **ES interneto forume**[8]. Kaip Pirmininkas J.-C. Junckeris paskelbė 2019 m. gegužės 15 d. Paryžiuje vykusiame susitikime dėl Kraistčerčo raginimo imtis veiksmų, Komisija kartu su Europolu pradėjo rengti **ES krizių protokolą**, kad vyriausybės ir interneto platformos galėtų greitai ir darniai reaguoti į teroristinio turinio platinimą internete, pavyzdžiui, iš karto po teroristinio išpuolio. Tai daroma tarptautiniu lygmeniu stengiantis įgyvendinti Kraistčerčo raginimą imtis veiksmų. Be tolesnių diskusijų su valstybėmis narėmis ir sektoriaus atstovais bei teorinio modeliavimo pratybų, numatytų 2019 m. rugsėjo mėn., per kurias bus modeliuojama nepaprastoji padėtis, 2019 m. spalio 7 d. Komisija surengs ES interneto forumo ministrų susitikimą, kad jame būtų patvirtintas ES krizių protokolas.

Be to, Komisija ir toliau stengiasi **padėti valstybėms narėms ir vietos subjektams užkirsti kelią radikalėjimui ir su juo kovoti** vietos bendruomenėse visoje Europoje. Tam reikia ilgalaikių, nuolat dedamų pastangų dalyvaujant visiems svarbiems subjektams vietos, nacionaliniu ir ES lygmenimis. Antrasis **Sąjungos radikalizacijos prevencijos ir kovos su ja veiksmų valdybos**, įsteigtos 2018 m. rugpjūčio mėn., kad ji patartų Komisijai, kaip sustiprinti ES politinį atsaką šioje srityje, posėdis įvyko 2019 m. birželio 17 d.; jame buvo išnagrinėti tolesni veiksmai tokiose prioritetinėse srityse kaip radikalėjimas kalėjimuose ir kova su ekstremistine ideologija. Kadangi pirmiausia reaguojantys visuomeniniai subjektai neretai geriausiai geba pastebėti ankstyvus radikalėjimo požymius ir žino, ką tokiais atvejais daryti, ES finansuojamas **Informacijos apie radikalizaciją tinklas**[9] ir toliau remia pirmiausia reaguojančius subjektus, tarp kurių yra maždaug 5 000 pilietinės visuomenės, mokyklų ir policijos atstovų, taip pat nacionaliniai koordinatoriai ir politikos formuotojai.

Neseniai pirmiausia reaguojantiems specialistams bendradarbiaujant tinkle pavyko nuodugniau suvokti su kraštutinių dešiniųjų ekstremizmu susijusius iššūkius. Šiais metais Informacijos apie radikalizaciją tinklas paskelbs informacijos suvestines, kad padėtų politikos formuotojams ir specialistams nustatyti pagrindines kraštutinių dešiniųjų ir islamistų ekstremizmo formas ir išraiškas, kaip antai pagrindinį naratyvą, kalbą, formas, simbolius, tipologiją ir strategijas. Galiausiai, kadangi vietos subjektai ir **miestai** pirmi užkerta kelią radikalėjimui ir su juo kovoja, Komisija remia miestų iniciatyvas, skirtas kovai su radikalėjimu. Po 2019 m. vasario 26 d. konferencijos „ES miestai prieš radikalizaciją“ 2019 m. liepos 8 d. Strasbūro meras surengė pirmąjį bandomosios maždaug 20 miestų grupės susitikimą, kad jie turėtų galimybę pasikeisti geriausia patirtimi ir apjungti pastangas šioje srityje.

Be to, vyksta darbas siekiant padėti šalims partnerėms kovoti su radikalėjimu, kuris gali išprovokuoti terorizmą, be kita ko, kalėjimuose.

Siekdama įveikti teroristinio turinio internete keliamą grėsmę Komisija Europos Parlamentą ir Tarybą ragina:

- pradėti derybas dėl pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo būtų užkirstas kelias **teroristinio turinio platinimui internete**, siekiant sparčiai susitarti dėl ES reglamentavimo sistemos, aiškių taisyklių ir apsaugos priemonių.

---

8 2015 m. įsteigto **ES interneto forumo** veikloje dalyvauja ES vidaus reikalų ministrai, interneto sektoriaus atstovai ir kiti suinteresuotieji subjektai, kurie yra savanoriškai bendradarbiaujantys partneriai, siekiantys spręsti netinkamo teroristų grupių naudojimosi internetu problemą ir apsaugoti piliečius.

9 2011 m. Komisija įsteigė **Informacijos apie radikalizaciją tinklą**, kad jame kartu dirbtų pirmiausia reaguojantys visuomeniniai subjektai. 2015 m. Komisija sustiprino tinklą įsteigdama Informacijos apie radikalizaciją tinklo kompetencijos centrą, kad šis rengtų tikslingesnes gaires, teiktų paramą ir konsultacines paslaugas valstybių narių suinteresuotiesiems subjektams ir padėtų įvairiems subjektams įgyti daugiau patirties ir įgūdžių. Išsamiau apie Informacijos apie radikalizaciją tinklo veiklą žr. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en.

2. *Kibernetinio saugumo didinimas*

Kibernetinis saugumas tebėra viena iš svarbiausių saugumo problemų. ES padarė didelę pažangą[10] kovodama su „klasikinėmis“ kibernetinėmis grėsmėmis, kurių taikinys yra sistemos ir duomenys, ir įgyvendindama veiksmus, nustatytus 2017 m. rugsėjo mėn. bendrame komunikate[11] „Atsparumas, atgrasymas ir gynyba: ES kibernetinio saugumo didinimas“. Tai apima ES kibernetinio saugumo aktą[12], pagal kurį Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūrai suteikiami nuolatiniai įgaliojimai, sustiprinamas jos vaidmuo ir sukuriama ES kibernetinio saugumo sertifikavimo sistema. Komisija taip pat nustatė konkrečiai šiam sektoriui skirtus reikalavimus, pavyzdžiui, 2019 m. balandžio 3 d. rekomendacijoje dėl kibernetinio saugumo energetikos sektoriuje[13]. Tačiau suaktyvėjusi kenksmingų subjektų veikla, aprėpianti įvairius taikinius ir aukas, reiškia, kad pastangos kovoti su kibernetiniais nusikaltimais ir didinti kibernetinį saugumą išlieka prioritetiniais ES veiksmais.

Europos Parlamentas ir Taryba dar turi susitarti dėl Komisijos prioritetinės iniciatyvos dėl **Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centro ir Nacionalinių koordinavimo centrų tinklo**[14]. Pasiūlymo tikslas – paremti kibernetinio saugumo technologijų ir pramonės pajėgumus ir padidinti Sąjungos kibernetinio saugumo pramonės konkurencingumą. Abi teisėkūros institucijos savo derybų įgaliojimus patvirtino 2019 m. kovo mėn. Kadangi tarpinstitucinių derybų nepavyko užbaigti iki ankstesnės Europos Parlamento kadencijos pabaigos, jis oficialiai patvirtino poziciją per pirmąjį svarstymą. Valstybių narių diskusijos Taryboje dar tęsiasi dėmesį sutelkiant į siūlomo reglamento, kuriuo įsteigiamas kibernetinio saugumo kompetencijos centras ir tinklas, suderinamumą su programomis „Europos horizontas“ ir „Skaitmeninė Europa“. **Komisija ragina abi teisėkūros institucijas vėl pradėti ir sparčiai užbaigti tarpinstitucines derybas dėl šios prioritetinės iniciatyvos siekiant padidinti kibernetinį saugumą.**

Be to, Komisija toliau **remia** su kibernetiniu saugumu susijusius **mokslinius tyrimus ir inovacijas** ir pagal dabartinę daugiametę finansinę programą skiria 135 mln. EUR projektams tokiose srityse kaip ypatingos svarbos infrastruktūros objektų kibernetinis saugumas, pažangus saugumas ir privatumo valdymas, taip pat konkrečiai piliečiams ir mažosioms ir vidutinėms įmonėms skirtoms priemonėms[15]. 2019 m. liepos mėn. Komisija paskelbė naują kvietimą teikti pasiūlymus pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonės programą ir skyrė 10 mln. EUR ES finansavimą pagrindiniams subjektams, išvardytiems Direktyvoje dėl tinklo ir informacinių sistemų saugumo (TIS direktyva)[16], kaip antai Europos reagavimo į kompiuterių saugumo incidentus tarnyboms, esminių paslaugų operatoriams (pvz., bankams, ligoninėms, komunalinių paslaugų teikėjams, geležinkeliams, oro transporto bendrovėms, domenų vardų paslaugų teikėjams) ir įvairioms valdžios institucijoms. Pirmą kartą Europos kibernetinio saugumo sertifikavimo institucijos taip pat gali teikti paraiškas pagal šią programą, kad galėtų įgyvendinti ES kibernetinio saugumo aktą.

2019 m. gegužės 17 d. Taryba nustatė **sankcijų režimą**, kurį taikydama ES gali nustatyti tikslines ribojamąsias priemones, padedančias atgrasyti nuo kibernetinių išpuolių, keliančių išorės grėsmę ES ir

---

10 Išsamiau žr. brošiūrą „ES kibernetinio saugumo didinimas: atsparumas, atgrasymas ir gynyba“: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/building-strong-cybersecurity-european-union-resilience-deterence-defence.

11 JOIN(2017) 450 *final*, 2017 9 13.

12 ES kibernetinio saugumo aktu (2019 m. balandžio 17 d. Reglamentas (ES) 2019/881) pirmą kartą nustatomos visos ES taisyklės dėl produktų, procesų ir paslaugų kibernetinio saugumo sertifikavimo. Be to, akte įtvirtinamas naujas nuolatinis ES kibernetinio saugumo agentūros įgaliojimas, o, kad ji galėtų įgyvendinti savo tikslus, jai suteikiama daugiau išteklių. Išsamiau apie kvietimą teikti pasiūlymus žr.: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu10-million-eu-funding-available-projects-stepping-eus-cybersecurity-capabilities-and-cross.

13 C(2019) 2400 *final*, 2019 4 3, ir SWD(2019) 1240 *final*, 2019 4 3.

14 COM(2018) 630 *final*, 2018 9 12.

15 https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/cross-cutting-activities-focus-areas

16 Direktyva (ES) 2016/1148, 2016 7 6.

jos valstybėms narėms, ir į juos reaguoti. Naujasis sankcijų režimas yra įtrauktas į **ES kibernetinio saugumo diplomatijos priemonių rinkinį**[17] – bendro ES diplomatinio atsako į kibernetinę kenkimo veiklą sistemą[18], kurią naudodama ES gali visiškai išnaudoti bendros užsienio ir saugumo politikos priemones siekdama atgrasyti nuo kibernetinės kenkimo veiklos ir į ją reaguoti.

Be kibernetinių grėsmių sistemoms ir duomenims, ES taip pat imasi veiksmų siekdama įveikti sudėtingus ir įvairialypius **hibridinių grėsmių** keliamus iššūkius[19]. 2019 m. birželio 21 d. išvadose[20] Europos Vadovų Taryba pabrėžė, kad „*ES turi užtikrinti koordinuotą atsaką į hibridines ir kibernetines grėsmes ir stiprinti bendradarbiavimą su atitinkamais tarptautiniais subjektais*“. Komisija palankiai vertina tai, kad kova su hibridinėmis grėsmėmis taip pat yra Tarybai pirmininkaujančios Suomijos prioritetas ir kad 2019 m. liepos 18–19 d. neoficialiame teisingumo ir vidaus reikalų ministrų susitikime Helsinkyje įvyko diskusija dėl įvairių politikos hibridinių grėsmių srityje scenarijų. Panašios diskusijos dėl įvairių politikos hibridinių grėsmių srityje scenarijų vyko tarp ES gynybos politikos direktorių 2019 m. liepos 7–8 d. ir tarp ES politikos direktorių 2019 m. liepos 9–10 d.; ataskaita apie jų rezultatus bus pateikta užsienio reikalų ir gynybos ministrams bendrame neoficialiame susitikime 2019 m. rugpjūčio 29–30 d.

Siekdama didinti kibernetinį saugumą, Komisija Europos Parlamentą ir Tarybą ragina:

- sparčiai susitarti dėl pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl **Europos kibernetinio saugumo pramonės, technologijų ir mokslinių tyrimų kompetencijos centro ir Nacionalinių koordinavimo centrų tinklo**.

3. Teisėsaugos institucijų prieigos prie elektroninių įrodymų gerinimas

ES ėmėsi tolesnių veiksmų, kad užkirstų kelią teroristams ir nusikaltėliams imtis veiksmų, kad jiems būtų sunkiau gauti sprogstamųjų medžiagų pirmtakų[21], finansuoti savo veiklą[22] ir keliauti neaptiktiems[23].

Derybos dėl Komisijos 2018 m. balandžio mėn. pasiūlymų pagerinti teisėsaugos institucijų **prieigą prie elektroninių įrodymų** turėtų būti kuo greičiau užbaigtos; šiuo metu daugiau nei pusė visų baudžiamųjų tyrimų yra susiję su tarpvalstybiniu prašymu susipažinti su elektroniniais įrodymais[24].

---

17 http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9916-2017-INIT/en/pdf

18 Tai apima kibernetinius išpuolius ir bandymus įvykdyti kibernetinius išpuolius, kurie gali turėti didelį poveikį, pvz., susijusį su prieiga prie informacinių sistemų arba duomenų perėmimu pasinaudojant skaitmenine infrastruktūra, kaip antai 5G tinklais (taip pat žr. III skirsnį dėl skaitmeninės infrastruktūros saugumo didinimo).

19 Žr. ataskaitą dėl 2016 m. Bendros kovos su hibridinėmis grėsmėmis sistemos ir 2018 m. bendro komunikato „Atsparumo didinimas ir kovos su hibridinėmis grėsmėmis pajėgumų plėtra“ įgyvendinimo (SWD(2019) 200 *final*, 2019 5 28). Taip pat žr. 2016 m. rugsėjo mėn. pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo reglamento, nustatančio Sąjungos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų, techninės pagalbos ir tranzito kontrolės režimą (nauja redakcija) (COM(2016) 616 *final*, 2016 9 28).

20 https://www.consilium.europa.eu/media/39922/20-21-euco-final-conclusions-en.pdf

21 2019 m. birželio 20 d. Reglamentas (ES) 2019/1148 dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo.

22 2019 m. birželio 20 d. Direktyva (ES) 2019/1153, kuria nustatomos taisyklės dėl paprastesnio finansinės ir kitos informacijos naudojimo tam tikrų nusikalstamų veikų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais.

23 2019 m. birželio 20 d. Reglamentas (ES) 2019/1157 dėl Sąjungos piliečių tapatybės kortelių ir Sąjungos piliečiams bei jų šeimos nariams, kurie naudojasi laisvo judėjimo teise, išduodamų teisę gyventi šalyje patvirtinančių dokumentų saugumo didinimo.

24 Vykdant maždaug 85 proc. nusikalstamų veikų tyrimų reikia elektroninių įrodymų, o dvejuose iš trijų tokių tyrimų būtina prašyti įrodymų iš kitoje jurisdikcijoje įsisteigusių internetinių paslaugų teikėjų. Žr. prie teisės akto pasiūlymo pridėtą poveikio vertinimą (SWD(2018) 118 *final*, 2018 4 17).

Taryba patvirtino savo derybų poziciją dėl pasiūlymų dėl reglamento[25], kuriuo būtų pagerinta tarpvalstybinė prieiga prie elektroninių įrodymų baudžiamuosiuose tyrimuose, ir dėl direktyvos[26], kuria nustatomos teisinių atstovų skyrimo įrodymams baudžiamosiose bylose rinkti suderintos taisyklės. Atsižvelgdama į tai, kaip svarbu užtikrinti veiksmingą prieigą prie elektroninių įrodymų vykdant baudžiamuosius tyrimus ir persekiojimą už tokius tarpvalstybinius nusikaltimus kaip terorizmas ar kibernetiniai nusikaltimai, Komisija ragina Europos Parlamentą imtis tolesnių veiksmų dėl šio pasiūlymo, kad teisėkūros institucijos galėtų sparčiai jį patvirtinti.

Komisija taip pat dirba siekdama pagerinti ir užtikrinti reikiamas apsaugos priemones **keičiantis elektroniniais įrodymais tarptautiniu lygmeniu**, vykstant deryboms dėl Antrojo papildomo protokolo prie Europos Tarybos Budapešto konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų ir su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis pagal derybų įgaliojimus, kuriuos Taryba patvirtino 2019 m. birželio 6–7 d. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos posėdyje[27]. Komisija dalyvavo paskutiniame derybų raunde dėl Antrojo papildomo protokolo prie Europos Tarybos Budapešto konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų 2019 m. liepos 9–11 d. Komisija ir Jungtinių Amerikos Valstijų institucijos šiuo metu techniniu lygmeniu rengiasi oficialiai pradėti derybas dėl ES ir JAV susitarimo dėl tarpvalstybinės prieigos prie elektroninių įrodymų.

Siekdama pagerinti teisėsaugos institucijų prieigą prie elektroninių įrodymų Komisija Europos Parlamentą ragina:

- patvirtinti savo derybų įgaliojimus dėl pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl **elektroninių įrodymų**, kad būtų galima sparčiai užbaigti trišalio dialogo diskusijas su Taryba. *(Bendros deklaracijos prioritetas)*

4. Patikimesnės ir pažangesnės saugumo, sienų ir migracijos valdymo informacinės sistemos

Patvirtinus taisykles dėl **informacinių sistemų sąveikumo**[28], pagal kurias pavyks pašalinti informacijos spragas ir nežinomybę, nes jos padės nustatyti daugialypės tapatybės asmenis ir kovoti su sukčiavimu, susijusiu su tapatybe, Komisija greitai pradėjo kelias iniciatyvas, kad padėtų valstybėms narėms vykdyti įgyvendinimo procesą, prireikus įskaitant finansavimą, ir rengti praktinius seminarus apie keitimąsi ekspertinėmis žiniomis ir geriausia patirtimi. Siekiant įgyvendinti didelio užmojo tikslą iki 2020 m. užtikrinti visišką ES saugumo, sienų ir migracijos valdymo informacinių sistemų sąveikumą, itin svarbų vaidmenį atliks glaudus bendradarbiavimas tarp ES agentūrų, visų valstybių narių ir Šengeno asocijuotųjų šalių.

Siekiant šio tikslo taip pat reikia sparčiai ir išsamiai įgyvendinti neseniai patvirtintus teisės aktus, kuriais kuriamos naujos informacinės sistemos (ES atvykimo ir išvykimo sistema[29]ir Europos kelionių informacijos ir leidimų sistema[30]), stiprinti Šengeno informacinę sistemą[31] ir plėtoti Europos nuosprendžių registrų informacinę sistemą[32] įtraukiant į ją trečiųjų šalių piliečius. Naujoji patikimesnių ir pažangesnių saugumo, sienų ir migracijos valdymo informacinių sistemų architektūra bus naudinga vietoje tik jeigu visos sudedamosios dalys bus visiškai įgyvendintos Sąjungos lygmeniu ir kiekvienoje valstybėje narėje pagal sutartą tvarkaraštį.

---

25 COM(2018) 225 *final*, 2018 4 17. Taryba savo derybų įgaliojimus dėl siūlomo reglamento priėmė 2018 m. gruodžio 7 d. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos posėdyje,

26 COM(2018) 226 *final*, 2018 4 17. o derybų poziciją dėl siūlomos direktyvos – 2019 m. kovo 8 d. Teisingumo ir vidaus reikalų tarybos posėdyje.

27 https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/06/06/council-gives-mandate-to-commission-to-negotiate-international-agreements-on-e-evidence-in-criminal-matters/

28 Reglamentas (ES) 2019/817 (2019 5 20) ir Reglamentas (ES) 2019/818 (2019 5 20).

29 Reglamentas (ES) 2017/2226 (2017 11 30).

30 Reglamentas (ES) 2018/1240 (2018 9 12) ir Reglamentas (ES) 2018/1241 (2018 9 12).

31 Reglamentas (ES) 2018/1860 (2018 11 28), Reglamentas (ES) 2018/1861 (2018 11 28), Reglamentas (ES) 2018/1862 (2018 11 28).

32 Reglamentas (ES) 2019/816 (2019 4 17).

Teisėkūros institucijos taip pat turi imtis tolesnių veiksmų, kad užbaigtų su patikimesnėmis ir pažangesnėmis saugumo, sienų ir migracijos valdymo informacinėmis sistemomis susijusį darbą. Spręsdama techninio **Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemos** įgyvendinimo klausimą, Komisija 2019 m. sausio 7 d. pateikė du pasiūlymus, kuriuose išdėstyti techniniai susijusio reglamento pakeitimai[33], reikalingi siekiant užbaigti kurti sistemą. Komisija ragina teisėkūros institucijas imtis tolesnių veiksmų dėl tų techninių pakeitimų, kad būtų kuo greičiau pasiektas susitarimas ir būtų galima greitai ir laiku įgyvendinti Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemą, kad ji pradėtų veikti 2021 m. pradžioje.

2018 m. gegužės mėn. Komisija pateikė pasiūlymą **sustiprinti esamą Vizų informacinę sistemą**[34], kad būtų galima nuodugniau patikrinti prašymą išduoti vizą pateikiančius asmenis ir pašalinti informacijos spragas, valstybėms narėms geriau keičiantis informacija. 2018 m. gruodžio 19 d. Taryba patvirtino savo derybų įgaliojimus, o 2019 m. kovo 13 d. Europos Parlamentas plenariniame posėdyje balsavo dėl savo pranešimo dėl šio pasiūlymo ir taip užbaigė savo pirmąjį svarstymą. Komisija ragina, kad per naują Europos Parlamento kadenciją būtų nedelsiant pradėtos teisėkūros institucijų derybos.

2016 m. gegužės mėn. Komisija pasiūlė išplėsti sistemos **EURODAC** taikymo sritį[35] ir įtraukti ne tik prieglobsčio prašytojų, bet ir neteisėtai šalyje esančių trečiųjų šalių piliečių bei neteisėtai į ES atvykstančių asmenų tapatybės nustatymą. Atsižvelgdama į 2018 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadas[36] ir savo 2019 m. kovo 6 d. Komunikatą dėl Europos migracijos darbotvarkės įgyvendinimo pažangos[37], Komisija ragina teisėkūros institucijas priimti šį pasiūlymą. Šį pasiūlymą dėl teisės akto būtina priimti, kad EURODAC taptų būsimos ES sąveikiųjų informacinių sistemų struktūros dalimi – taip bus integruoti labai svarbūs neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių ir neteisėtai į ES atvykusių trečiųjų šalių piliečių duomenys.

Kad būtų sustiprintos ES saugumo, sienų ir migracijos valdymo informacinės sistemos, Komisija Europos Parlamentą ir Tarybą ragina:

- priimti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl **EURODAC** *(bendros deklaracijos prioritetas)*;
- tęsti darbą siekiant greitai susitarti dėl siūlomų techninių pakeitimų, reikalingų **Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemai** sukurti.

III. SKAITMENINĖS INFRASTRUKTŪROS SAUGUMO DIDINIMAS

Mūsų skaitmeninės infrastruktūros atsparumas yra labai svarbus valdžios sektoriui ir verslui, asmens duomenų saugumui ir demokratinių institucijų veikimui. **Penktosios kartos (5G) tinklai**, kurie bus pradėti naudoti ateinančiais metais, sudarys skaitmeninį mūsų visuomenės ir ekonomikos pagrindą sujungdami milijardus piliečių, objektų ir sistemų, be kita ko, ypatingos svarbos sektoriuose, kaip antai energetikos, transporto, bankininkystės ir sveikatos, ir pramonės valdymo sistemas, kuriose saugoma neskelbtina informacija ir kuriomis papildomos saugos sistemos.

Numatoma, kad 2025 m. visame pasaulyje iš 5G gautos pajamos sieks 225 mlrd. EUR, todėl 5G yra vienas iš pagrindinių Europos konkurencingumo pasaulio rinkoje veiksnių, o **5G tinklų saugumas yra itin svarbus siekiant užtikrinti Sąjungos strateginį savarankiškumą**. Norint užtikrinti aukšto lygio kibernetinį saugumą reikia imtis suderintų veiksmų ir nacionaliniu, ir Europos lygmeniu, nes 5G tinklų pažeidžiamumas vienoje valstybėje narėje darys poveikį visai Sąjungai.

---

33 COM(2019) 3 *final* ir COM(2019) 4 *final*, 2019 1 7.
34 COM(2018) 302 *final*, 2018 5 16.
35 COM(2016) 272 *final*, 2016 5 4.
36 https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/12/14/european-council-conclusions-13-14-december-2018/
37 COM(2019) 126 *final*, 2019 3 6.

Sulaukusi valstybių ir vyriausybių vadovų pritarimo 2019 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos posėdyje[38] Komisija 2019 m. kovo 26 d. pristatė **rekomendaciją dėl 5G tinklų kibernetinio saugumo**[39], kurioje paaiškinami veiksmai, kurių reikia imtis siekiant įvertinti su 5G tinklais susijusią riziką kibernetiniam saugumui ir stiprinti prevencines priemones. Rekomendacijos grindžiamos suderintomis ES rizikos vertinimo ir rizikos valdymo priemonėmis, veiksminga bendradarbiavimo ir informacijos mainų sistema ir bendru ES informuotumu apie padėtį, įskaitant ypatingos svarbos ryšių tinklus.

Pirmajame pagal rekomendaciją pradėtame proceso **etape** iki 2019 m. liepos 15 d. visos valstybės narės užbaigė **nacionalinį rizikos vertinimą** ir savo išvadas pateikė Komisijai ir ES kibernetinio saugumo agentūrai arba pranešė, kad padarys tai netrukus. Nacionalinis rizikos vertinimas buvo atliktas laikantis tam tikrų gairių ir bendro išvadų pateikimo šablono, dėl kurio valstybės narės ir Komisija buvo susitarusios siekdamos užtikrinti nuoseklumą ir sudaryti palankesnes sąlygas ES lygmeniu keistis informacija apie nacionalinius rezultatus. Visose valstybėse narėse buvo įvertinti šie parametrai:

- pagrindinės grėsmės ir grėsmę keliantys subjektai, darantys poveikį 5G tinklams;
- 5G tinklų komponentų ir funkcijų, taip pat kito turto jautrumo laipsnis ir
- įvairių rūšių pažeidžiamumas, įskaitant techninį pažeidžiamumą ir pažeidžiamumą, galintį kilti dėl 5G tiekimo grandinės.

Be to, atliekant nacionalinį rizikos vertinimą dalyvauja įvairūs atsakingi valstybių narių subjektai, priklausomai nuo nacionalinių pareigų, įskaitant kibernetinio saugumo ir telekomunikacijų institucijas, saugumo ir žvalgybos tarnybas, taigi stiprėja jų bendradarbiavimas ir veiksmų koordinavimas. Be to, laikydamosi nacionalinių 5G tinklų diegimo tvarkaraščių kai kurios valstybės narės jau ėmėsi veiksmų, kad sugriežtintų šioje srityje taikytinus saugumo reikalavimus, o kai kurios kitos pranešė, jog ketina svarstyti naujas priemones artimiausiu metu.

Remdamosi nacionalinio rizikos vertinimo rezultatais valstybių narių kibernetinio saugumo institucijos Bendradarbiavimo tinklų ir informacinių sistemų klausimais grupėje[40] iki 2019 m. spalio 1 d. parengs **bendrą ES lygmens rizikos apžvalgą** ir tai bus antrasis pagal rekomendaciją pradėto proceso etapas. Trečiajame etape, remdamasi jau atliktais darbais Bendradarbiavimo grupė iki 2019 m. gruodžio 31 d. sukurs **bendrą Sąjungos švelninimo priemonių**, kuriomis bus siekiama pašalinti nustatytą riziką, **rinkinį**. Komisija ir ES kibernetinio saugumo agentūra ir toliau padės įgyvendinti rekomendaciją.

Bendradarbiavimo tinklų ir informacinių sistemų klausimais grupės darbą remia dar keli kiti forumai. Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucija rengia visų turimų saugumo priemonių, kurios gali būti svarbios 5G, apžvalgą. Naujoji specialioji ES kibernetinio saugumo agentūros ekspertų grupė pradėjo rengti su 5G susijusių grėsmių apžvalgą. Be to, 2019 m. birželio 27 d. įsigaliojus Kibernetinio saugumo aktui Komisija ir ES kibernetinio saugumo agentūra imsis visų reikiamų priemonių, kad sukurtų visos ES sertifikavimo sistemą. 2019 m. birželio mėn. Standartų komitete valstybės narės taip pat aptarė kibernetinį saugumą ir standartizavimą atsižvelgdamos į rekomendaciją ištirti su kibernetinio saugumo standartizavimu susijusius sunkumus, kurių gali kilti ateityje, įskaitant 5G tinklus, ir tinkamas ES lygmens politikos iniciatyvas.

---

38 https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1-2019-INIT/lt/pdf

39 C(2019) 2335 *final*, 2019 3 26.

40 Bendradarbiavimo tinklų informacijos saugumo klausimais grupė sukurta pagal Direktyvą (ES) 2016/1148 (2016 7 6) dėl tinklų ir informacinių sistemų saugumo. Kaip numatyta rekomendacijoje, Bendradarbiavimo tinklų informacijos saugumo klausimais grupėje buvo sukurtas atskiras darbų srautas, kuriam vadovauja kelios valstybės narės. Grupė jau buvo susitikusi tris kartus (2019 m. balandžio, gegužės ir liepos mėn.), pasidalijo informacija apie nacionalinius metodus ir aptarė, kaip padėti parengti suderintą ES rizikos vertinimą.

Galiausiai 5G tinklų saugumas turi strateginę svarbą Sąjungai. Užsienio investicijos strateginiuose sektoriuose, ypatingos svarbos turto, technologijų ir infrastruktūros įsigijimas Sąjungoje ir ypatingos svarbos įrangos tiekimas taip pat gali kelti pavojų Sąjungos saugumui.

2019 m. balandžio 10 d. įsigaliojo nauja **ES sistema, pagal kurią bus tikrinamos tiesioginės užsienio investicijos**[41]. Per kitus 18 mėnesių Komisija ir valstybės narės imsis reikiamų veiksmų, kad užtikrintų, kad ES būtų pasirengusi visapusiškai taikyti Investicijų tikrinimo reglamentą nuo 2020 m. spalio 11 d.

IV. KOVA SU PINIGŲ PLOVIMU

Nusikaltėliai ir teroristai turi galimybę pervesti lėšas iš vienos banko sąskaitos į kitą vos per kelias valandas, tad jiems lengviau ruoštis įvykdyti teroristų išpuolius arba neteisėtai plauti pajamas iš nusikaltimų įvairiose valstybėse narėse. Siekdama spręsti šią problemą Sąjunga yra sukūrusi patikimą **kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu reglamentavimo sistemą**, atitinkančią Finansinių veiksmų darbo grupės patvirtintus tarptautinius standartus.

Atsižvelgdama į poreikį neatsilikti nuo kintančių tendencijų, technologinę plėtrą ir nusikaltėlių gebėjimą prisitaikyti ir išradingumą pasinaudojant sistemos spragomis, 2019 m. liepos 24 d. Komisija patvirtino **keturių ataskaitų rinkinį**, kuriame nagrinėjama kylanti rizika ir su pinigų plovimu susiję pažeidžiamumo aspektai bei vertinama, kaip sistemą taiko atitinkami subjektai ir privačiajame, ir viešajame sektoriuose[42].

Į rinkinį įtrauktas **galimo ES nacionalinių centralizuotų bankų sąskaitų registrų ir duomenų paieškos sistemų sujungimo vertinimas**. Tokiose nacionalinėse centralizuotose sistemose galima nustatyti visus fizinius ar juridinius asmenis, turinčius arba kontroliuojančius mokėjimų sąskaitas, bankų sąskaitas ir saugyklas; tokia informacija neretai itin svarbi kompetentingoms institucijoms kovojant su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu. Pagal 5-ąją kovos su pinigų plovimu direktyvą[43] valstybės narės privalo įdiegti tokias nacionalines centralizuotas sistemas ir sudaryti galimybes nacionaliniams finansinės žvalgybos padaliniams tiesiogiai prie jų prieiti. Pagal neseniai priimtas taisykles, kuriomis siekiama palengvinti finansinės informacijos naudojimą kovojant su sunkiais nusikaltimais[44], paskirtoms teisėsaugos institucijoms ir turto susigrąžinimo biurams suteikiama tiesioginė prieiga prie atitinkamų nacionalinių centralizuotų bankų sąskaitų registrų. Atsižvelgiant į tai ir į Kovos su pinigų plovimu direktyvos reikalavimus ataskaitoje vertinami įvairūs jau įgyvendinti arba dar kuriami ES lygmens IT sprendimai, kurie gali būti galimo nacionalinių centralizuotų sistemų sujungimo pavyzdys. Atsižvelgdama į tai, kad ateityje sujungus centralizuotus mechanizmus visoje ES bus galima greičiau susipažinti su finansine informacija ir bus palengvintas kompetentingų institucijų tarpvalstybinis bendradarbiavimas, Komisija ketina toliau konsultuotis su svarbiais suinteresuotaisiais

---

41 Reglamentas (ES) 2019/452 (2019 3 19), kuriuo nustatoma tiesioginių užsienio investicijų į Sąjungą tikrinimo sistema. Pagal naująją sistemą sukuriamas bendradarbiavimo mechanizmas, kuriuo naudodamosi valstybės narės ir Komisija galės keistis informacija ir aptarti susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su konkrečiomis investicijomis. Komisija taip pat galės pateikti nuomones tais atvejais, kai investicija kelia grėsmę daugiau nei vienos valstybės narės saugumui arba viešajai tvarkai arba gali pakenkti visai ES svarbiam projektui ar programai. Paskutinį žodį dėl investicijos tars valstybė narė, kurioje tokia investicija daroma.

42 Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos, darančios poveikį vidaus rinkai ir susijusios su tarpvalstybine veikla, vertinimo ataskaita (COM(2019) 370 *final*, 2019 7 24), Valstybių narių bankų sąskaitų nacionalinių centralizuotų automatizuotų mechanizmų (centrinių registrų arba centrinių elektroninių duomenų paieškos sistemų) sujungimo ataskaita (COM(2019) 372 *final*, 2019 7 24), Naujų tariamo pinigų plovimo atvejų dalyvaujant ES kredito įstaigoms vertinimo ataskaita (COM(2019) 373 *final*, 2019 7 24), Finansinės žvalgybos padalinių bendradarbiavimo sistemos vertinimo ataskaita (COM(2019) 371 *final*, 2019 7 24).

43 Direktyva (ES) 2015/849 (2015 5 20).

44 Direktyva (ES) 2019/1153 (2019 6 20).

subjektais, vyriausybėmis, finansinės žvalgybos padaliniais, teisėsaugos institucijomis ir turto susigrąžinimo biurais kaip galimais galutiniais galimos sujungtosios sistemos vartotojais.

Komisijai vertinant finansinės žvalgybos padalinių darbą, parengta ataskaita, kurioje vertinamas **finansinės žvalgybos padalinių bendradarbiavimas** ir kuri apima tiek bendradarbiavimą Sąjungoje, tiek bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis[45]. Joje nustatyti tam tikri trūkumai, kurie tikriausiai išliks, kol finansinės žvalgybos padalinių užduotys ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo įpareigojimai nebus aiškiau apibrėžti ES kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu teisinėje sistemoje. Iš vertinimo taip pat matyti, kad reikia patvaresnio tarpvalstybinio bendradarbiavimo ir analizės koordinavimo ir paramos mechanizmo.

Siekdama daugiau nei jau nuveikta kovojant su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu ir reaguodama į Europos Parlamento raginimą[46] Komisija toliau vertins papildomų terorizmo finansavimo ES sekimo priemonių būtinumą, technines galimybes ir proporcingumą[47].

V. KITŲ PRIORITETINIŲ SAUGUMO DOKUMENTŲ ĮGYVENDINIMAS

1. Teisėkūros priemonių įgyvendinimas saugumo sąjungoje

Susitarimas dėl priemonių saugumo sąjungoje nėra proceso pabaiga; jis yra būtinas norint ilgainiui užtikrinti, kad valstybės narės sparčiai ir išsamiai jas įgyvendintų ir gautų visapusiškos naudos. Todėl Komisija aktyviai remia valstybes nares, taip pat ir skirdama finansavimą bei palengvindama keitimąsi geriausia patirtimi.
Tačiau prireikus Komisija yra pasiruošusi naudotis visais Sutartimis jai suteiktais įgaliojimais, kad būtų užtikrintas ES teisės vykdymas, tam tikrais atvejais įskaitant pažeidimo nagrinėjimo procedūras.

ES keleivio duomenų įrašo direktyvos[48] įgyvendinimo terminas baigėsi 2018 m. gegužės 25 d. Kol kas apie visišką direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę Komisijai pranešė 25 valstybės narės[49]. Visa direktyva dar nėra perkelta į dviejų valstybių narių nacionalinę teisę, nepaisant to, kad 2018 m. liepos 19 d. buvo pradėtos pažeidimo nagrinėjimo procedūros[50]. Kartu Komisija visoms valstybėms narėms toliau padeda užbaigti keleivio duomenų įrašo sistemų kūrimą, be kita ko, sudarydama palankesnes sąlygas keistis informacija ir geriausia patirtimi.

Direktyvos dėl kovos su terorizmu[51] perkėlimo į nacionalinę teisę terminas baigėsi 2018 m. rugsėjo 8 d. Kol kas apie visišką direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę Komisijai pranešė 22 valstybės narės. Trys valstybės narės dar nepranešė apie tai, kad priėmė nacionalinės teisės aktus, kuriais į nacionalinę teisę perkeliama visa direktyva, nepaisant to, kad 2018 m. lapkričio 22 d. buvo pradėtos

---

45 Toks vertinimas privalomas pagal 5-osios Kovos su pinigų plovimu direktyvos (ES) 2018/843 (2018 5 30) 65 straipsnio 2 dalį.

46 2018 m. gruodžio mėn. priimtoje galutinėje ataskaitoje Europos Parlamento Specialusis komitetas terorizmo klausimais paragino sukurti Europos Sąjungos terorizmo finansavimo sekimo sistemą, kuri būtų naudojama su terorizmu siejamų asmenų sandoriams ir jų finansavimui bendroje mokėjimų eurais erdvėje sekti.

47 Žr. Aštuonioliktąją pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitą (COM(2019) 145 *final*, 2019 3 20).

48 Direktyva (ES) 2016/681 (2016 4 27).

49 Darant nuorodas į visišką perkėlimą į nacionalinę teisę atsižvelgiama į valstybių narių deklaracijas ir nedaroma poveikio Komisijos tarnybų atliekamam perkėlimo į nacionalinę teisę patikrinimui.

50 Slovėnija pranešė apie dalinį perkėlimą į nacionalinę teisę. Ispanija apie perkėlimą į nacionalinę teisę nepranešė (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

51 Direktyva (ES) 2017/541 (2017 3 15).

pažeidimo nagrinėjimo procedūros[52].

Direktyvos dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės[53] perkėlimo į nacionalinę teisę terminas baigėsi 2018 m. rugsėjo 14 d. Kol kas apie visišką direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę Komisijai pranešė 8 valstybės narės. 20 valstybių narių dar nepranešė apie tai, kad patvirtino nacionalines priemones, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama visa direktyva, nepaisant to, kad 2018 m. lapkričio 22 d. buvo pradėtos pažeidimo nagrinėjimo procedūros[54].

Duomenų apsaugos teisėsaugos srityje direktyvos[55] perkėlimo į nacionalinę teisę terminas baigėsi 2018 m. gegužės 6 d. Kol kas apie visišką direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę Komisijai pranešė 20 valstybių narių[56]. 7 valstybės narės dar nepranešė apie tai, kad patvirtino nacionalines priemones, kuriomis į nacionalinę teisę perkeliama visa direktyva, nepaisant to, kad 2018 m. liepos 19 d. Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūras[57].

Iki 2018 m. gegužės 9 d. valstybės narės turėjo perkelti į nacionalinę teisę **Direktyvą dėl tinklų ir informacinių sistemų saugumo**[58]. Kol kas apie visišką direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę Komisijai pranešė 26 valstybės narės; 2 valstybės narės perkėlė direktyvą į nacionalinę teisę iš dalies[59]. Iki 2018 m. lapkričio 9 d. valstybės narės taip pat turėjo nustatyti esminių paslaugų operatorius, kaip numatyta direktyvoje. Komisija turėjo iki 2019 m. gegužės 9 d. pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje įvertintų atitinkamoje teritorijoje nustatomų esminių paslaugų operatorių nustatymo būdo nuoseklumą. Tačiau, kadangi kai kurios valstybės narės dar nepateikė išsamios informacijos apie jų nustatymo procesą, Komisijai teko atidėti ataskaitos rengimą.

Šiuo metu Komisija vertina, kaip į nacionalinę teisę buvo perkelta **Ketvirtoji kovos su pinigų plovimu direktyva**[60]. Ji taip pat siekia patikrinti, ar valstybės narės įgyvendina taisykles. Komisija pažeidimo nagrinėjimo procedūras pradėjo prieš 24 valstybes nares, nes, jos vertinimu, iš valstybių narių gautų pranešimų nepakanka visiškam direktyvos perkėlimui į nacionalinę teisę patvirtinti[61].

Komisija ragina valstybes nares skubos tvarka imtis būtinų priemonių, kad toliau nurodytos direktyvos būtų iki galo perkeltos į nacionalinę teisę, ir apie jas pranešti Komisijai:

- **ES keleivio duomenų įrašo direktyva** – viena valstybė narė dar nepranešė apie perkėlimą į nacionalinę teisę, o dar viena valstybė narė turi papildyti pranešimą apie perkėlimą[62];
- **Kovos su terorizmu direktyva** – dvi valstybės narės dar nepranešė apie perkėlimą į nacionalinę teisę, o viena valstybė narė turi papildyti pranešimą apie perkėlimą[63];

[52] Lenkija pranešė apie dalinį perkėlimą į nacionalinę teisę. Graikija ir Liuksemburgas apie perkėlimą į nacionalinę teisę nepranešė (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

[53] Direktyva (ES) 2017/853 (2017 5 17).

[54] Belgija, Čekija, Estija, Lietuva, Lenkija, Portugalija, Švedija ir Jungtinė Karalystė pranešė apie dalinį perkėlimą į nacionalinę teisę. Vokietija, Airija, Graikija, Ispanija, Kipras, Liuksemburgas, Vengrija, Nyderlandai, Rumunija, Slovėnija, Slovakija ir Suomija apie perkėlimą į nacionalinę teisę nepranešė (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

[55] Direktyva (ES) 2016/680 (2016 4 27).

[56] Direktyvos perkėlimą į nacionalinę teisę užbaigė 20 valstybių narių (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

[57] Latvija, Portugalija, Slovėnija ir Suomija pranešė apie dalinį perkėlimą į nacionalinę teisę. Graikija ir Ispanija apie perkėlimą į nacionalinę teisę nepranešė. Nors Vokietija pranešė, kad perkėlė visą direktyvą į nacionalinę teisę, Komisija mano, kad perkėlimas dar nėra užbaigtas (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

[58] Direktyva (ES) 2016/1148 (2016 4 27).

[59] Belgija ir Vengrija perkėlė direktyvą į nacionalinę teisę iš dalies (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

[60] Direktyva (ES) 2015/849 (2015 5 20).

[61] Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Vokietija, Estija, Airija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Kipras, Latvija, Lietuva, Vengrija, Nyderlandai, Austrija, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovėnija, Slovakija, Suomija, Švedija ir Jungtinė Karalystė (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

[62] Slovėnija pranešė apie dalinį perkėlimą į nacionalinę teisę. Ispanija apie perkėlimą į nacionalinę teisę nepranešė (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

- **Direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės** – 12 valstybių narių dar nepranešė apie perkėlimą į nacionalinę teisę, o aštuonios valstybės narės turi papildyti pranešimą apie perkėlimą[64];
- **Duomenų apsaugos teisėsaugos srityje direktyva** – dvi valstybės narės dar nepranešė apie perkėlimą į nacionalinę teisę, o penkios valstybės narės turi papildyti pranešimą apie perkėlimą[65];
- **Direktyva dėl tinklų ir informacinių sistemų saugumo** – dvi valstybės narės dar nepranešė apie perkėlimą į nacionalinę teisę[66], o
- **Ketvirtoji kovos su pinigų plovimu direktyva** – 24 valstybės narės turi papildyti pranešimą apie perkėlimą[67].

2. Kova su dezinformacija ir rinkimų apsauga nuo kitų grėsmių, kylančių pasinaudojant kibernetine erdve

Demokratinių procesų ir institucijų apsauga nuo dezinformacijos ir su ja susijusio kišimosi yra didelis iššūkis visuomenei visame pasaulyje. Siekdama išspręsti šią problemą ES sukūrė **patikimą koordinuotų kovos su dezinformacija veiksmų sistemą**, visiškai atitinkančią Europos vertybes ir pagrindines teises[68]. Kaip teigiama 2019 m. birželio 14 d. bendrame komunikate dėl Kovos su dezinformacija veiksmų plano įgyvendinimo[69], darbas keliomis papildomomis kryptimis padėjo pašalinti dezinformacijos galimybes ir išsaugoti Europos Parlamento rinkimų vientisumą.

2019 m. birželio 21 d. išvadose[70] Europos Vadovų Taryba palankiai atsiliepė apie Komisijos ketinimą atlikti išsamų įsipareigojimų, kuriuos yra prisiėmusios interneto platformos ir kiti **Kovos su dezinformacija praktikos kodeksą**[71] pasirašę subjektai, įgyvendinimo vertinimą ir paragino Komisiją ir Sąjungos vyriausiąją įgaliotinę užsienio reikalams ir saugumo politikai nuolat vertinti „*kintantį grėsmių pobūdį ir didėjančią piktavališko kišimosi ir internetinio manipuliavimo, susijusių su dirbtinio intelekto ir duomenų rinkimo būdų plėtojimu, riziką*“ ir tinkamai į juos atsakyti.

Komisija ir vyriausioji įgaliotinė darys tolesnę pažangą šioje srityje laikydamosi Europos Vadovų Tarybos išvadų. 2019 m. kovo mėn. Komisija ir vyriausioji įgaliotinė sukūrė **Skubių pranešimų**

---

63 Lenkija pranešė apie dalinį perkėlimą į nacionalinę teisę. Graikija ir Liuksemburgas apie perkėlimą į nacionalinę teisę nepranešė (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

64 Belgija, Čekija, Estija, Lietuva, Lenkija, Portugalija, Švedija ir Jungtinė Karalystė pranešė apie dalinį perkėlimą į nacionalinę teisę. Vokietija, Airija, Graikija, Ispanija, Kipras, Liuksemburgas, Vengrija, Nyderlandai, Rumunija, Slovėnija, Slovakija ir Suomija apie perkėlimą į nacionalinę teisę nepranešė (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

65 Latvija, Portugalija, Slovėnija ir Suomija pranešė apie dalinį perkėlimą į nacionalinę teisę. Graikija ir Ispanija apie perkėlimą į nacionalinę teisę nepranešė. Nors Vokietija pranešė, kad perkėlė visą direktyvą į nacionalinę teisę, Komisija mano, kad perkėlimas dar nėra užbaigtas (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

66 Belgija ir Vengrija perkėlė direktyvą į nacionalinę teisę iš dalies (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

67 Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Vokietija, Estija, Airija, Ispanija, Prancūzija, Italija, Kipras, Latvija, Lietuva, Vengrija, Nyderlandai, Austrija, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovėnija, Slovakija, Suomija, Švedija ir Jungtinė Karalystė (2019 m. liepos 24 d. duomenys).

68 Žr. Kovos su dezinformacija veiksmų planą (JOIN(2018) 36 *final*, 2018 12 5).

69 JOIN(2019) 12 *final*, 2019 6 14.

70 https://www.consilium.europa.eu/media/39922/20-21-euco-final-conclusions-en.pdf. Europos Vadovų Tarybos raginimas grindžiamas Tarybai pirmininkavusios Rumunijos, Komisijos ir vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai nuomonėmis apie ankstesnę su dezinformacija ir laisvų ir sąžiningų rinkimų užtikrinimu susijusią patirtį, įskaitant bendrą komunikatą dėl Kovos su dezinformacija veiksmų plano įgyvendinimo.

71 Praktikos kodeksą 2018 m. spalio mėn. pasirašė interneto platformos „Facebook“, „Google“ ir „Twitter“, „Mozilla“, reklamuotojai ir reklamos sektorius; jame nustatomi kovos su dezinformacija savireguliavimo standartai. Kodekso tikslas – įgyvendinti 2018 m. balandžio mėn. Komisijos komunikato dėl kovos su dezinformacija internete (COM(2018) 236 *final*, 2018 4 26) tikslus nustatant įvairius įsipareigojimus nuo politinės reklamos skaidrumo iki netikrų sąskaitų uždarymo ir dezinformacijos skleidėjų demonetizavimo.

sistemą, kuria naudojasi ES institucijos ir valstybės narės, kad galėtų greičiau pasikeisti įžvalgomis dėl dezinformacijos kampanijų ir suderinti atsakomąsias priemones. Pirmasis valstybių narių kontaktinių centrų susitikimas po Europos Parlamento rinkimų įvyko 2019 m. birželio 3–4 d. Taline. Siekdamos sustiprinti Skubių pranešimų sistemą vyriausioji įgaliotinė ir Komisija, glaudžiai bendradarbiaudamos su valstybėmis narėmis, 2019 m. rudenį peržiūrės Skubių pranešimų sistemos veikimą. Jos taip pat parengs bendrą dezinformacijos kampanijų analizės ir atskleidimo metodiką ir sieks užtikrinti stipresnę partnerystę su tarptautiniais partneriais, kaip antai G 7 ir NATO.

Toliau vyksta darbas **Europos bendradarbiavimo rinkimų klausimais tinkle**[72], kurio pirmasis susitikimas Europos Parlamento rinkimų rezultatams įvertinti įvyko 2019 m. birželio 7 d. Šiomis diskusijomis ir kitomis atitinkamų nacionalinių institucijų, politinių partijų ir interneto platformų nuomonėmis bus remiamasi Komisijai rengiant išsamią ataskaitą dėl Europos Parlamento rinkimų, kuri turėtų būti patvirtinta 2019 m. spalio mėn. Valstybės narės naudojasi tinklu ir dėl kitų rinkimų, nesusijusių su Europos Parlamentu; tai rodo, kad jis apskritai naudingas siekiant užtikrinti demokratijos vientisumą ES.

Komisija taip pat toliau stebės ir skatins įsipareigojimų, kuriuos platformos prisiėmė pagal **Kovos su dezinformacija praktikos kodeksą**, vykdymą. Iš ataskaitų, kurias pagal Praktikos kodeksą teikia „Google“, „Twitter“ ir „Facebook“, matyti, kad prieš Europos Parlamento rinkimus visos platformos ėmėsi veiksmų: jos žymėjo politinę reklamą ir skelbė ją viešai reklamos bibliotekose, kuriose galima atlikti paiešką. Kita vertus, kaip konstatavo Europos audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų reguliuotojų grupė, kai ką galima patobulinti[73]. Visų pirma, vis dar trūksta galimybių susipažinti su išsamiais neapdorotais duomenimis, kurie yra būtini atliekant išsamią stebėseną. Galiausiai, laikydamosi asmens duomenų apsaugos taisyklių, platformos turėtų suteikti mokslinių tyrimų bendruomenei tinkamą prieigą prie duomenų. Vėliau šiais metais Komisija išsamiai įvertins, kaip per pirmąjį 12 mėnesių laikotarpį įgyvendinami visi įsipareigojimai pagal Praktikos kodeksą. Tuo remdamasi Komisija gali apsvarstyti tolesnius veiksmus, įskaitant reguliuojamojo pobūdžio priemones, kad pagerintų ilgalaikį ES atsaką į dezinformaciją.

3. Pasirengimas ir apsauga

Gynybos stiprinimas ir atsparumo grėsmėms saugumui didinimas yra svarbus darbo aspektas siekiant sukurti tikrą veiksmingą saugumo sąjungą. Tai apima paramą, kurią Komisija teikia valstybėms narėms ir jų vietos valdžios institucijoms, kad padidintų **viešųjų erdvių apsaugą**[74], ir paramą

---

72 Europos bendradarbiavimo rinkimų klausimais tinklas jungia nacionalinių bendradarbiavimo rinkimų klausimais tinklų rinkimų srityje kompetentingų institucijų ir institucijų, atsakingų už su rinkimais susijusių veiksmų internete stebėseną ir taisyklių vykdymo užtikrinimą, kontaktinius centrus. Europos bendradarbiavimo rinkimų klausimais tinklas teikia perspėjimus apie grėsmes, padeda keistis geriausia nacionalinių tinklų patirtimi, aptarti bendrus nustatytų problemų sprendimus ir skatinti bendrus nacionalinių tinklų projektus bei pratybas.

73 Europos audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų reguliuotojų grupė jungia nacionalinių nepriklausomų reguliavimo įstaigų audiovizualinių paslaugų srityje vadovus arba aukšto lygio atstovus, kurie pataria Komisijai dėl ES audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos (2010 m. kovo 10 d. Direktyva 2010/13/ES) įgyvendinimo. Savo paskutiniame susitikime Bratislavoje 2019 m. birželio 20–21 d. grupė pristatė iki šiol nuveikto su dezinformacija susijusio darbo rezultatus sutelkdama dėmesį į 2019 m. Europos Parlamento rinkimus ir susijusias politinės ir teminės reklamos sritis.

74 Žr. Valdžios institucijoms ir privatiems veiklos vykdytojams skirtą gerąją patirtį siekiant sustiprinti viešųjų erdvių saugumą, išdėstytą Aštuonioliktojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje (COM(2019) 145 *final*, 2019 3 20). Vadovaujamasi 2017 m. spalio mėn. Viešųjų erdvių apsaugos rėmimo veiksmų planu (COM(2017) 612 *final*, 2017 10 18). 2019 m. birželio 5 d. įvyko trečiasis ES viešųjų erdvių apsaugos forumo Veiklos vykdytojų forumo susitikimas. Jame dalyvavo ES valstybių narių atstovai ir privatūs viešųjų erdvių apsaugos veiklos vykdytojai, kuriems atstovauja 14 Europos asociacijų, aprėpiančių apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektorių, vaizduojamojo meno, muzikos ir pramogų renginius, atrakcionų parkus ir atrakcionus, aviacijos ir geležinkelių transportą,

valstybėms narėms didinant pasirengimą **cheminėms, biologinėms, radiologinėms ir branduolinėms saugumo grėsmėms**[75], įgyvendindama du šios srities veiksmų planus ir nagrinėdama poreikius pasitelkti atitinkamus rezervo „rescEU“[76] reagavimo pajėgumus. Kalbant apie kylančias chemines grėsmes[77], bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir konsultuodamasi su tarptautiniais partneriais Komisija sudarė cheminių medžiagų, kurios kelia didžiausią susirūpinimą dėl netinkamo panaudojimo teroristiniais tikslais, sąrašą. ES sąrašas yra pagrindas tolesniam darbui siekiant sumažinti tokių cheminių medžiagų prieinamumą ir dirbti su gamintojais, kad būtų užtikrinamos geresnės galimybės jas aptikti.

Bepiločių orlaivių technologijos leidžia vykdyti labai įvairius skrydžius. Pastaraisiais metais vykstant sparčiai kariniais, civiliais komerciniais ir mėgėjiškais tikslais naudojamų bepiločių orlaivių rinkos plėtrai **bepiločiai orlaiviai** atveria įvairių galimybių, bet dėl jų padidėja ir grėsmė ypatingos svarbos infrastruktūros objektų saugumui (įskaitant aviaciją), viešosioms erdvėms ir renginiams, pažeidžiamoms vietoms ir asmenims. Europoje būta atvejų, kai bepiločiais orlaiviais buvo pasinaudota siekiant sutrikdyti oro transporto eismą ir teisėsaugos institucijų operacijas, siekiant stebėti ypatingos svarbos infrastruktūros objektus ir neteisėtai gabenti kontrabandines prekes į kalėjimus ir per sienas.

Komisija remia valstybes nares joms kovojant su didėjančia bepiločių orlaivių keliama grėsme piliečiams ir ypatingos svarbos visuomeninėms funkcijoms neneigdama tokių orlaivių naudos, pvz., vykdant reagavimo į nelaimes operacijas. Komisija neseniai patvirtino **bendras visos ES taisykles dėl saugaus bepiločių orlaivių naudojimo**[78] siekdama sumažinti kenksmingo jų naudojimo riziką; jose, be kita ko, yra nuostatų, pagal kurias veiklos vykdytojai privalo registruotis, kad juos būtų galima identifikuoti nuotoliniu būdu. Be to, Komisija padeda valstybėms narėms stebėdama tendencijas, kaip kinta bepiločių orlaivių keliama grėsmė, finansuodama atitinkamus mokslinio tyrimo projektus ir pajėgumų didinimo priemones ir sudarydama sąlygas valstybėms narėms ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams pasikeisti informacija. Norėdama sustiprinti tokią paramą 2019 m. spalio 17 d. Komisija organizuos aukšto lygio tarptautinę konferenciją, skirtą kovai su bepiločių orlaivių keliama rizika.

Atsižvelgdama į poreikį bendrai vertinti ES politiką dėl **ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos**[79] Komisija 2019 m. liepos 23 d. pristatė Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų direktyvos[80], kaip Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų identifikavimo ir įtraukimo į sąrašą teisinės sistemos, bei būtinybės didinti jų apsaugą vertinimą. Atlikus vertinimą nustatyta, kad po direktyvos įsigaliojimo aplinkybės, kuriomis Europoje naudojami ypatingos svarbos infrastruktūros objektai, labai pasikeitė, be kita ko, dėl teisės aktų pakeitimų sektoriuose, kuriems konkrečiai skirta ta direktyva, kaip antai energetikos sektoriuje[81], ir kad dėl kintančių aplinkybių direktyvos nuostatos tik iš dalies išlieka svarbios. Kita vertus, valstybės narės ir toliau pritaria dėl ES politikos dėl ypatingos

---

prekybos centrus ir telekomunikacijas, taip pat privačios apsaugos tarnybos ir apsaugos įrenginių gamintojai.

75 Visų pirma, įgyvendinant 2017 m. spalio mėn. Pasirengimo cheminėms, biologinėms, radiologinėms ir branduolinėms saugumo grėsmėms didinimo veiksmų planą (COM(2017) 610 *final*, 2017 10 18).

76 Žr. Sprendimo Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo (2013 12 17) su pakeitimais, padarytais Sprendimu (ES) 2019/420 (2019 3 13), 12 straipsnio 2 dalį.

77 Žr. aktyvesnius veiksmus kovojant su cheminėmis grėsmėmis, išvardytus Penkioliktojoje pažangos, padarytos kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą, ataskaitoje (COM(2018) 470 *final*, 2018 6 13).

78 OL L 152, 2019 6 11. 2019 m. gegužės 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2019/947 dėl bepiločių orlaivių naudojimo taisyklių ir tvarkos.

79 2017 m. išsamaus ES saugumo politikos įvertinimo (SWD(2017) 278 *final*, 2017 7 26) dokumente nurodyta, kad ES ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos politiką reikia vertinti bendrai.

80 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyva 2008/114/EB dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo siekiama padidinti Europos Sąjungos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugą.

81 Visų pirma, Reglamentas (ES) 2017/1938 (2017 10 25) dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių ir Reglamentas (ES) 2019/941 (2019 6 5) dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje.

svarbos infrastruktūros objektų apsaugos, pagal kurią užtikrinamas subsidiarumas ir sukuriama pridėtinė vertė.

4. Išorės aspektas

Atsižvelgiant į tarpvalstybinį ir pasaulinį daugumos saugumo grėsmių, su kuriomis tenka susidurti mūsų Sąjungai, pobūdį bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis ir ES nepriklausančiomis šalimis partnerėmis yra neatsiejama darbo kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą dalis.

Naudojimasis daugiašalio bendradarbiavimo pranašumais yra neatsiejamas nuo šių pastangų, įskaitant ES ir JTO bendradarbiavimą, kuris neseniai buvo sustiprintas 2019 m. balandžio 24 d. Niujorke, vykstant antrajam aukšto lygio JTO ir ES politiniam dialogui dėl kovos su terorizmu, pasirašius **bendrąjį JTO ir ES susitarimą dėl kovos su terorizmu**[82]. Bendruoju susitarimu skatinamas bendradarbiavimas pajėgumų didinimo srityje siekiant kovoti su terorizmu bei užkirsti kelią smurtiniam ekstremizmui ir su juo kovoti Afrikoje, Artimuosiuose Rytuose ir Azijoje. Bendrajame susitarime nustatomos JTO ir ES bendradarbiavimo sritys ir prioritetai iki 2020 m.

Bendradarbiavimas saugumo srityje su Vakarų Balkanais yra ypatingas regioninis prioritetas, dėl kurio įgyvendinami keli prioritetiniai su saugumu susiję veiksmai, įtvirtinti 2018 m. Vakarų Balkanų strategijoje[83]. Tam 2019 m. balandžio 4 d. Komisija surengė pirmąjį Tarpinstitucinės darbo grupės Vakarų Balkanų klausimais susitikimą, kuriame septynių ES agentūrų atstovai pasikeitė patirtimi ir stiprino operatyvinį bendradarbiavimą su partneriais regione, be kita ko, kovos su organizuotu nusikalstamumu, terorizmu, šaunamųjų ginklų, narkotikų ir migrantų kontrabanda ir prekyba žmonėmis srityse. Visose šešiose Vakarų Balkanų šalyse pradėti hibridinės rizikos tyrimai. Dar vienas praktinio bendradarbiavimo šiame regione pavyzdys yra 2019 m. gegužės 1 d. įsigaliojęs ES ir Albanijos susitarimas dėl Europos sienų ir pakrančių apsaugos pajėgų statuso, kurį pasirašius prie sienos su Graikija netrukus pradėjo dirbti Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros grupės. Tai pirmasis toks susitarimas su trečiąja šalimi, įgyvendinamas trečiojoje šalyje. Netrukus panašūs susitarimai turėtų būti pasirašyti su kitomis šio regiono šalimis.

Be to, siekiant teikti papildomą pagalbą Albanijos institucijoms joms siekiant užkirsti kelią organizuotam nusikalstamumui ir su juo kovoti 2019 m. liepos mėn. Albanijoje pradėjo dirbti Europos ryšių palaikymo pareigūnas. Siekdama sustiprinti kovą su prekyba šaunamaisiais ginklais 2019 m. birželio 27 d. Komisija pristatė 2015–2019 m. ES ir Europos pietryčių regiono **kovos su prekyba šaunamaisiais ginklais** veiksmų plano įvertinimą[84]. Iš to įvertinimo matyti, kad bendradarbiavimas duoda papildomos naudos, bet pabrėžiama, kad reikia toliau dėti pastangas, pvz., įsteigti veiksmingus nacionalinius koordinavimo centrus šaunamųjų ginklų srityje arba suderinti informacijos apie konfiskuojamus šaunamuosius ginklus rinkimą ir pateikimą.

ES taip pat suteikia pirmenybę **bendradarbiavimo su Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos šalimis** plėtotei saugumo srityje. ES yra pradėjusi dialogą saugumo klausimais su Tunisu ir Alžyru. Birželio 12 d. Tunise ES ir Tunisas surengė trečiąjį dialogą saugumo ir kovos su terorizmu klausimais, o antrasis ES ir Alžyro dialogas saugumo ir kovos su terorizmu klausimais įvyko 2018 m. lapkričio 12 d. Alžyre. Po birželio 27 d. Asociacijos tarybos posėdžio, kuriame ES ir Marokas pripažino bendradarbiavimo saugumo srityje stiprinimo svarbą siekiant spręsti bendras problemas, svarstoma galimybė pradėti struktūrinį dialogą saugumo klausimais su Maroku. Be to, vyksta diskusijos dėl galimybės pradėti struktūrinį dialogą saugumo klausimais su Egiptu; tai buvo dar kartą patvirtinta paskutiniame ES ir Egipto vyresniųjų pareigūnų susitikime liepos 10 d. Kaire.

---

82 https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/2019042019_un-eu_framework_on_counter-terrorism.pdf

83 COM(2018) 65 *final*, 2018 2 6.

84 https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20190627_com-2019-293-commission-report_en.pdf

Naudodamasi Tarybos suteiktais įgaliojimais Komisija pradėjo neoficialiai bendrauti su daugeliu **Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos** šalių siekdama pradėti oficialias derybas dėl tarptautinio susitarimo dėl keitimosi asmens duomenimis tarp Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūros (**Europolas**) ir atitinkamų **Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos** šalių kompetentingų institucijų siekiant kovoti su sunkiais nusikaltimais ir terorizmu. Turėdama tai omenyje Komisija taip pat ragina Europolą dėl bendradarbiavimo tvarkos tiesiogiai tartis su **Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos** šalių institucijomis partnerėmis, kad būtų sukurta formali nuolatinio strateginio lygio bendradarbiavimo sistema.

ES ir **Jungtinės Amerikos Valstijos** yra artimos strateginės partnerės siekiant pašalinti bendras grėsmes ir padidinti saugumą. Teisingumo ir vidaus reikalų ministrų posėdyje 2019 m. birželio 19 d. ES ir Jungtinės Amerikos Valstijos dar kartą patvirtino, kad kova su terorizmu yra vienas iš svarbiausių jų prioritetų. Kalbant apie ES ir JAV keleivio duomenų įrašo susitarimą[85], abi šalys dar kartą pabrėžė to susitarimo svarbą ir įsipareigojo 2019 m. rugsėjo mėn. pradėti bendrą vertinimą, kad įvertintų jo įgyvendinimą, kaip numatyta pačiame susitarime. Abi šalys taip pat įsipareigojo kartu dėti daugiau pastangų kovojant su terorizmu, be kita ko, aktyviau keisdamosi mūšių zonose surinkta informacija ir naudodamos ją tyrimo ir persekiojimo tikslais.

Siekdama sustiprinti tokį bendradarbiavimą 2019 m. liepos 10 d. Briuselyje Komisija kartu su ES kovos su terorizmu koordinatoriumi surengė aukšto lygio praktinį seminarą dėl informacijos mūšio lauke. Jame dalyvavo valstybių narių gynybos, vidaus reikalų ir teisingumo ministerijų vyresnieji pareigūnai ir Jungtinių Amerikos Valstijų, Europolo, Eurojusto ir tarptautinių organizacijų atstovai; jie pasikeitė nuomonėmis apie mūšio lauke surinktos informacijos panaudojimą ir aptarė procedūrinius, teisinius ir operatyvinius sunkumus, su kuriais jiems šiuo metu tenka susidurti siekiant nustatyti teroristus ir patraukti juos atsakomybėn. 2019 m. gegužės 14–15 d. Briuselyje ES ir Jungtinės Amerikos Valstijos taip pat surengė dialogą cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių pajėgumų didinimo klausimais siekdamos darniai stengtis sumažinti masinio naikinimo ginklų keliamas grėsmes ir stiprinti ChBRB saugumą visame pasaulyje.

Nuo 2010 m. galioja **ES ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimas dėl terorizmo finansavimo sekimo programos**[86], kuriuo reguliuojamas duomenų perdavimas ir tvarkymas siekiant nustatyti, sekti ir persekioti teroristus ir jų tinklus. Susitarime įtvirtintos garantijos, kuriomis užtikrinama ES piliečių duomenų apsauga, ir numatyta reguliari „apsaugos priemonių, kontrolės priemonių ir abipusiškumo nuostatų“ peržiūra. 2019 m. liepos 22 d. paskelbtoje eilinėje vertinimo ataskaitoje[87] Komisija pažymėjo, jog yra patenkinta, kad susitarimas ir jame įtvirtintos apsaugos ir kontrolės priemonės yra tinkamai įgyvendinamos. Ji palankiai įvertino nuolatinį Jungtinių Amerikos Valstijų institucijų veiksmų skaidrumą dalijantis informacija; tai rodo, kad mums kartu kovojant su terorizmu Terorizmo finansavimo sekimo programa yra vertinga. Pagal susitarimą teikiama informacija jau labai pravertė atliekant konkrečius tyrimus, susijusius su teroristų išpuoliais Europos teritorijoje, įskaitant išpuolius 2017 m. Stokholme, Barselonoje ir Turku. Valstybės narės ir Europolas pradėjo aktyviau naudotis šiuo mechanizmu ir pasitelkiant Terorizmo finansavimo sekimo programos duomenis gauta septynis kartus daugiau žvalgybinių pranešimų nei per ankstesnį ataskaitinį laikotarpį. Kitą bendrą susitarimo peržiūrą numatoma atlikti 2021 m.

Kalbant apie tarptautinį bendradarbiavimą keičiantis **keleivio duomenų įrašais kovos su terorizmu ir sunkiais nusikaltimais tikslais**, 17-ajame ES ir Kanados aukščiausiojo lygio susitikime 2019 m. liepos 17–18 d. Monrealyje ES ir Kanada pasidžiaugė, kad užbaigė derybas dėl naujo keleivio duomenų įrašo susitarimo. Kanada pažymėjo, kad reikia atlikti teisinę peržiūrą, bet ją atlikus šalys įsipareigoja kuo greičiau užbaigti susitarimą, nes pripažįsta itin svarbų jo vaidmenį užtikrinant

[85] OL L 215, 2012 8 11, p. 5.
[86] OL L 195, 2010 7 27, p. 5.
[87] COM(2019) 342 *final*, 2019 7 22.

saugumą, privatumą ir asmens duomenų apsaugą. Kalbant apie galiojantį ES ir Australijos keleivio duomenų įrašo susitarimą[88], 2019 m. rugpjūčio mėn. ES atstovų grupė lankysis Kanberoje ir dalyvaus atliekant bendrą peržiūrą ir bendrą susitarimo įvertinimą.

Komisija taip pat bendradarbiauja su valstybėmis narėmis Taryboje rengdama ES poziciją 40-ajai **Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos** asamblėjos sesijai, kuri įvyks 2019 m. rugsėjo 24 d.–spalio 4 d. Asamblėja nustatys politinę kryptį ir pateiks nurodymus Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos tarybai dėl techninio darbo dėl Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos keleivio duomenų įrašo duomenų tvarkymo standartų. Taryba patvirtino Komisijos parengtą informacinį dokumentą, kuriame išdėstyta Sąjungos pozicija dėl pagrindinių principų, kuriais turėtų būti grindžiamas bet koks rengsimas pasaulinis keleivio duomenų įrašo standartas. Šiam organui bus pateiktas informacinis dokumentas dėl jo narių, kurie nėra ES valstybės narės.

VI. IŠVADA

Europos Parlamentui, Tarybai, valstybėms narėms ir Komisijai glaudžiai bendradarbiaujant, pastaraisiais metais ES pavyko padaryti didelę pažangą kartu kuriant tikrą veiksmingą saugumo sąjungą ir susitariant dėl kelių prioritetinių teisėkūros iniciatyvų. Valstybės narės padedant Komisijai taip pat įgyvendina įvairias su teisėkūros veikla nesusijusias operatyvines priemones, kad užtikrintų didesnį visų piliečių saugumą. Kita vertus, dėl dar kelių prioritetinių saugumo sąjungos iniciatyvų teisėkūros institucijos turi imtis tolesnių veiksmų, kad įveiktų kylančias grėsmes. Komisija Europos Parlamentą ir Tarybą ragina imtis reikiamų veiksmų, kad sparčiai susitartų dėl pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais siekiama kovoti su terorizmo propaganda ir radikalėjimu internete, didinti kibernetinį saugumą, sudaryti sąlygas susipažinti su elektroniniais įrodymais ir užbaigti darbą, susijusį su patikimesnėmis ir pažangesnėmis saugumo, sienų ir migracijos valdymo informacinėmis sistemomis.

Komisija valstybes nares ragina sparčiai iki galo įgyvendinti visus dėl saugumo sąjungos priimtus teisės aktus, kad būtų naudojamasi visais jų pranašumais. Be to, Komisija valstybes nares ragina tęsti ir aktyviau vykdyti itin svarbų darbą dėl praktinių priemonių, kuriomis siekiama padidinti skaitmeninės infrastruktūros saugumą, kovoti su dezinformacija ir kitomis grėsmėmis, kylančiomis pasinaudojant kibernetine erdve, didinti pasirengimą ir apsaugą bei stiprinti bendradarbiavimą su partneriais už Sąjungos ribų kovojant su bendromis grėsmėmis. Šiomis priemonėmis taikant jas kartu padidinamas visų piliečių saugumas.

[88] OL L 186, 2012 7 14, p. 4.